

НАО «Медицинский Университет Астана»

СРС

Дәрілік өсімдіктер

Ксенбай Алишер, 250 ЖМ

- ▶ **Дәрілік өсімдіктер-** шипалы өсімдіктер – медицинада және мал дәрігерлігінде емдеу және аурудың алдын алу мақсатында қолданылатын өсімдіктер. Дәрілік өсімдіктердің емдік қасиеті олардың құрамында стероид, тритерпен, алкалоид пен гликозидтердің, витаминдердің, эфир майлары мен тұтқыр заттар сияқты түрлі химиялық қосылыстардың болуына байланысты.

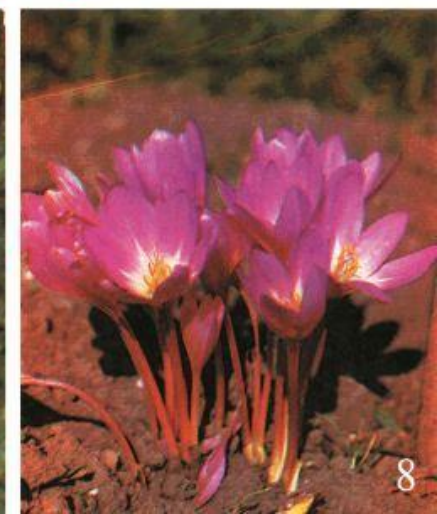
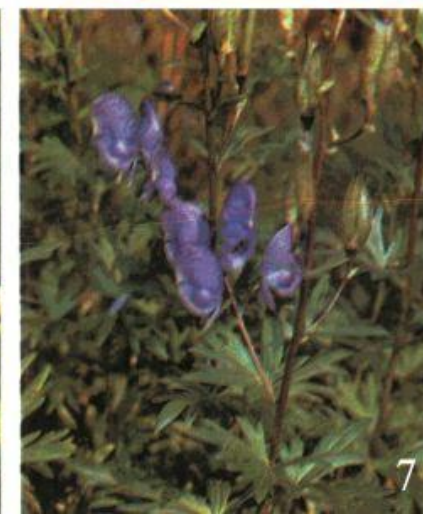
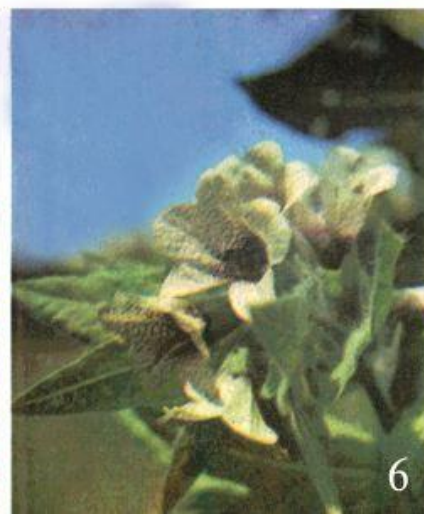
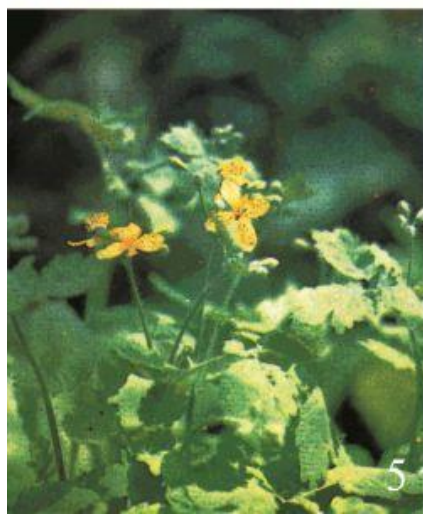
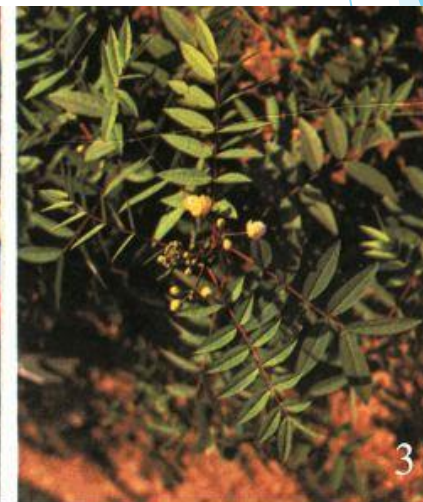
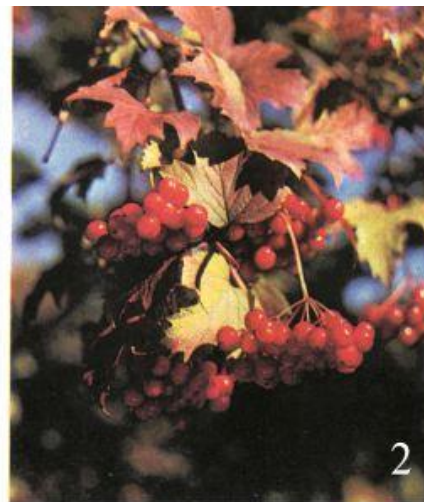
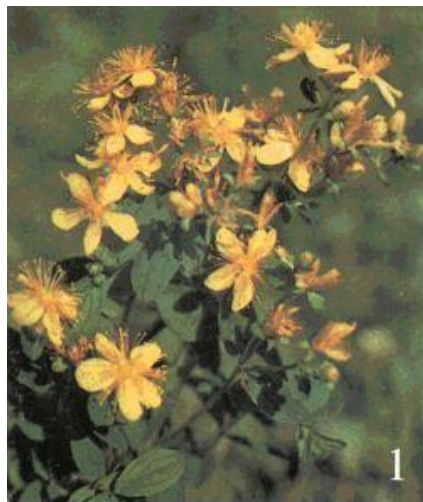
- ▶ Дәрілік өсімдіктер кептірілген шөп, тұнба, қайнатынды, шай, ұнтақ, т.б. түрінде қолданылады. Дәрілерді дайындау үшін шикізат ретінде пайдаланылатын дәрілік өсімдіктер бөлек іріктеледі. Дәріні, көбінесе, жабайы өсімдіктерден алады. Көптеген өсімдіктердің емдік қасиеттері бар. Оларды дәрілік өсімдіктер дейді. Осы заманғы кейбір ең таңдаулы дәрілер жабайы шөптерден жасалған.

Қазақстанда өсетін дәрілік өсімдіктер

Қазақстанда өсетін алты мыңнан астам өсімдік түрінің бес жүздей түрі дәрілік өсімдіктерге жатады:

- ▶ Алоэ;
- ▶ Шалфей;
- ▶ Шашыратқы;
- ▶ Жалбыз;
- ▶ Жантақ;
- ▶ Тасшөп;
- ▶ Бүлдірген;
- ▶ Бақбақ

Шалфей

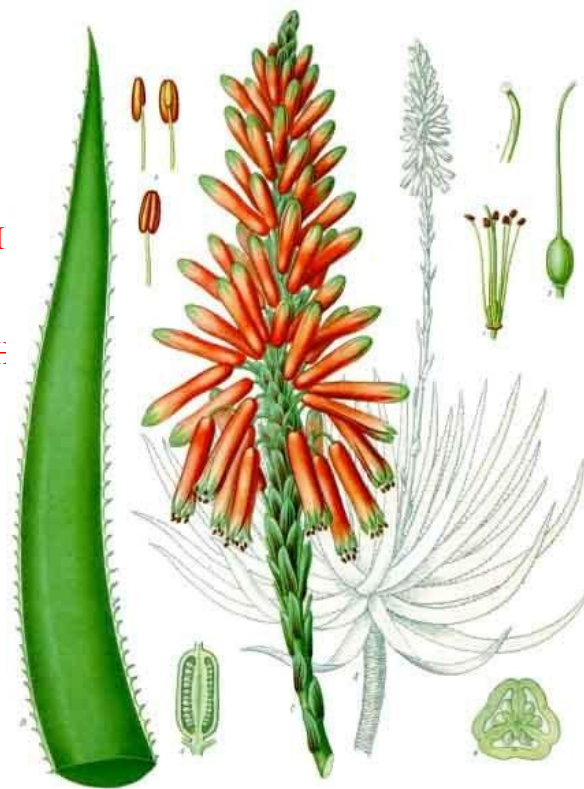
- ▶ Дәрілік шалфей – бұл өсімдік жартылай бұта, биіктігі 50 см, өсімдікті қалың түктер басқаннан кейін, сабағы да, жапырағы да бозғылт – жасыл түсті болады. Сабақтары бұтақталған, төрт қырлы, олар төменгі жағынан сүректелген. Жапырақтары ұзын 5-10 см, сағақты, сопақша келген, сабақтарында қарама-қарсы орналасқан, жапырақтың жиектері, аздап дөңес тісті болады.
- ▶ Бактерицидтік және түрлі қабынуға қарсы пайдалынады. Жоғарғы тыныс алу жүйесінің жолдары қабынғанда және ауыз уылғанда (стоматит) тамақты және ауызды шаю үшін қолданылады, эфир майы не ұнтақтары ароматизациялау үшін де қолданылады. Сонымен қатар АІЖ ауруларында, аллергияға, гинекологиялық ауруларға, балаларда қабыну ауруларына қарсы қолданылады.

- ▶ Шалфей жапырағынан дайындалған тұндырмалары; тұнбалары; жапырақтарынан алынатын қойытылған бөлінді – «Сальвин» препараты; 1% спиртті ерітіндісі және көптеген жинақтар құрамына кіреді.
- ▶ Дәрілік шикізат ретінде сабағы, жапырағы, гүлі жинап алынады. Өсімдік гүлдей бастағанда жиналған дәрілік шикізаттың шипалық қасиеті жоғары болады. Дәрілік шикізат сапалы түрде кептіріліп, құрғақ орында сақталынады.

АЛОЭ

- ▶ Алоэ, сабыр (Aloe) — лалагүл тұқымдасына жататын көп жылдық бұта, кейде шырмауы түріндегі мәңгі жасыл, қуаңшылыққа төзімді өсімдіктер. Тропиктік, субтропиктік белдеулерде кездеседі. Биіктігі 7-12 м-дей, сабағы жуан, жапырағы шырынды, етті, тіке болып келеді. Қызыл, қызғылт-сары, сары түсті, гүлі түтікше келген қонырау тәрізді гүлшоғырына топталған. Сирек гүлдейді, негізінен құстар арқылы тозаңданады.
- ▶ Алоэның жапырақ құрамында глюкозид, эфир майы т. б. дәрілік заттар бар, сондықтан Алоэның шырынын түрлі ауруларды емдеуге қолданады. [
- ▶ Ағаш тәріздес алоэның жапырақтарынан көз, асқазан-ішек т. б. ауруларды емдейтін экстракт әзірленеді. Оның жапырақ сөлін іріңді жараны, күйген жерді, тері дерттерін (қабынған) емдеуге қолданады. Дегенмен, оны дәрігердің кеңесімен пайдалану қажет, өйткені бірқатар жүрек-тамыр ауруларына кері әсер етеді.

Шашыратқы

- ▶ Шашыратқы – биіктігі 1,5 метрге дейін жететін, шөп тектес өсімдік. Тамыры-жуан, ұзындығы 1 метрден асады. Гүлдері көгілдір түсті, жапырақтарының арасында 2-3 тен орналасқан. Шілде-қыркүйек айларында гүлдейді. Қазақстанның Оңтүстік Батысында көптеп тараған.

Шашыратқыны артық салмақтан арылуға қолданылады. Оған арнайы түйіршіктелген түрде өндіреді. Алайда, үлкен жастағы адамдарға, геморрой ауратындарға қатаң тыйым салынады.

Натуральный кофейный напиток

Цикорий

Растворимый цикорий натуральный в банке СКО 330г, и в банке ТВИСТ 200г.

Растворимый цикорий с экстрактом шиповника в банке ТВИСТ 200г.

Растворимый цикорий "ЗОЛОТОЙ КОРЕШОК" со вкусом жареного и сладкого цикория в банке ТВИСТ 200г.

Растворимый цикорий "БОДРОСТЬ" с экстрактом алоэвера в банке СКО 330г.

Растворимый цикорий С МЕДОМ в банке ТВИСТ 200г.

Растворимый цикорий "ИНУЛИНОВЫЙ" со вкусом цикория, и экстракт цикория при употреблении не вызывает вздутия в банке ТВИСТ 200г.

Растворимый цикорий с экстрактом шиповника в банке ТВИСТ 200г.

Растворимый цикорий натуральный в пакете ДОЙПАК 150г.

Жареный желтый цикорий в пакете № 200.

Цикорий растворимый термостабильный в ПЭТ банке с дозатором 100 г, и в пакете ДОЙПАК с ложечкой ZIP 100г.

Цикорий "Золотой корешок" в фильтрпакетах по 2г, по 25 пакетов в банке, 8 штук.

Цикорий жареный коричневый в пакете № 150г.

Торгово-производственная компания "Стевия" – производителем торговой марки РУССКИЙ ЦИКОРИЙ работает на рынке с 1993 года. Мы рады предложить Вам качественный продукт – цикорий с экстрактами бес домини, шиповника и коньяка, экстракт шиповника, вкусный желтый медовый цикория "Пряности-2005". Мы делаем максимум усилий чтобы качество продукции, включая такие важные показатели как натуральность, и экологическая чистота цикория выращенный в Ярославской области – были бы гарантированы потребителю. www.kofey.ru

Жалбыз

- ▶ Жалбыз- биіктігі 20-60сантиметрдей, тік өсетін төртгүлдері уақ, қызыл жасыл түсті, бәрі жиналып масақ тәрізді сабақ барысында орналасқан. Маусым айында қыркүйекке дейін гүлдейді.
- ▶ Елімізде Украина, Малдова, Краснадар өлкесінде Қыйыр Шығыс, Беларуссия, Прибалтика, Қазақстанда өседі.
- ▶ Жалбыз бауыр мен өт ауруын емдейді

Жантақ

- ▶ Жантақ - тікенекті көпжылдық дәрілік шөп өсімдігі.

Сабақтарында кезектесе орналасқан тікенектері бар. Сол тікенектері түбінде кішкене жабырақтары орналасқан. Уақ, қызыл түсті гүлдері болады. Мамыр айында және тамызда гүлдейді.

Еліміздің барлық Оңтүстік аудандарында, Орта Азия, Кавказ. Негізінен далада, құрғақшылық аймақта өседі.

Жантақтың жас шөбінде, әсіресе С витамині өте көп болады. Дәрілікке жантақтың шөбі және тамыры пайдалы.

Тасшөп

- ▶ Тасшөп-биіктігі 3-10 сантиметр дәрілік шөп. Сабағы қысқа түктер басқан, жер бетінде жабыса өседі. Жапырақтары қарама – қарсы орналасқан уақ, ұзындығы 15 мм, ені 7 мм, хош иісті. Гүлдері қызғылт түсті, шашыранқы гүл шоғын құрайды. Мамыр қыркүйек айларында гүлдейді. Еліміздің барлық жерінде таралған. Құмды, қарағай, тоғайлы жерлерде өседі. Дәрілікке шөбін пайдаланады. Онда эфир майы, С витамині емдік заттары бар.

Бақбақ

▶ Бақбақ –биіктігі 5 сантиметр сындырғанда сүт сияқты ақ түсті. Латек сөлі шығатын көпжылдық шөп. Жапырағы ұзынша келеді, гүлі ашық сары түсті. Сәуір-қыркүйек айларында гүлдейді. Еліміздің солтүстігінде Ылғалды шөп шабындық жерлерде, ашық аландарда, тау бөліктерінде өзен жағалауларында өседі.

Бүлдірген

- ▶ Бүлдірген – тамырланып жайыла өсетін көпжылдық өсімдік. Гүлдері ірі, ақ түсті. Жемісі ашық қызыл түсті, әдемі иісті болады. Мамыр–шілде айларында гүлдейді. Жемістері маусым – шілде айларында піседі.

Еліміздің барлық жерлерінде таралған ылғал жеткілікті тоғайлы жерлерде өседі.

Дәрілік мақсатта бүлдіргеннің жапырағы жемісі пайдаланады.

- ▶ Көптеген тамақ өнімдері үшін олардың мөлшері пайыз бөлігімен анықталады. Тамақ өнімдерінің хош иісі маңызды сапа көрсеткіші болып табылады. Жағымды хош иіс тәбетті ашады және тағамның сіңімділігін жоғарылатады. Хош иісті заттардың жеңіл булануын кейбір тамақ өнімдерін аспаздық өндегенде және сақтағанда ескеру қажет (татымдықтар, шай, кофе). Тамақ бұзылғанда жағымсыз иістер пайда болады, ол күкіртсутек, аммиак, индол, скатол және т.б. заттардың түзілуіне негізделген.

- ▶ Дәрілік өсімдіктер — қазіргі кезге дейін әртүрлі дәрілік препараттар алатын шикізаттың негізгі көзі болып табылады. Қазіргі кезде олардан
- ▶ 40 %-ға жуық дәрілік заттар және препараттар алынады. Адам ағзасындағы ауыр, қатерлі ауруларын емдеуде өсімдіктерден жасалған препараттар кеңінен қолданылуда. Жүрек-қантамырларының ауруларын емдеуде, олар 80 %-ға дейін, ал бауыр және асқазан-ішек ауруларында шамамен 70 % құрайды. Сондықтан мамандар көптеген ауруларға сондай-ақ қатерлі ісік ауруына қарсы препараттар алуда жаңа дәрілік өсімдіктер түрлерін қарастыруда.

